

Familievold, høykonflikt og foreldrefremmedgjøring

Eivind Meland

Institutt for global helse og samfunnsmedisin, Universitetet i Bergen

Eivind.Meland@uib.no

Anja Bredal hevder i Psykologtidsskriftet at «foreldrefremmedgjøring» (FF) og «høykonflikt» er tilslørende begreper der det er vold i nære relasjoner. Det er jeg enig i.

Eivind Meland. Foto: David Jahanlu

Når en rettspart viser til FF når barn og forelder rettmessig beskytter seg mot vold, misbruk eller grovt sviktende omsorg, skal begrepet ikke brukes.

Derfor er det også så viktig at jurister, behandlere i BUP, familievern, barnevern og i forebyggende helsearbeid for barn og unge skoler til å kjenne til alle typer familievold, spesielt ved skilsmisse og samlivsbrudd. Å stikke hodet i sanden og henviser til «høykonflikt» er uttrykk for manglende faglig kompetanse.

Fem-faktor-modellen er nå allment akseptert i forskningen om FF. Samtlige fem faktorer skal være til stede for at begrepet skal brukes, og punkt tre er nettopp at vold og sviktende omsorg fra den rammede forelder ikke skal foreligge. Modellen er ny, men det har vært enighet i fagmiljøet i flere årtier om å bruke et annet begrep («estrangement» eller «rettmessig avstandtaking») i tilfeller der barn og forelder beskytter seg mot vold.

Bredal hevder at noen foreldre oppfører seg destruktivt ved samlivsbrudd: «Forsøk på å få barna til å ta avstand fra den andre kan være en del av slike fæle konflikter, og det er viktig å finne gode ord for slik atferd». Fagmiljøet jeg tilhører vil holde på begrepet FF hvis vi ikke finner mer dekkende

begreper som beskriver fenomenet. Oppfordringer om å «skrote begrepet», slik en del fagpersoner i Bufetat gjør seg til talspersoner for, er bare konstruktivt hvis det ledsages av alternative og mer dekkende begrep (Stokkebekk et al. 2023).

Gå til andre innlegg i debatten om foreldrefremmedgjøring

Problemet med Bredals perspektiv er at hun uttrykker seg som om vold i nære relasjoner er et kjønn problem

Problemet med Bredals perspektiv er at hun uttrykker seg som om vold i nære relasjoner er et kjønn problem der kvinner alltid er ofre. Hun refererer til kvalitative case-studier for å belegge sitt standpunkt. Slike studier får fram den subjektive opplevelsen hos informantene. Jeg går imidlertid ut fra at hun kjenner til kritikken mot den interne og eksterne gyldigheten av slik forskning hvis den blir for refererende og informant-nær. Forskeren gjør seg da til et «mikrofonstativ» for sine informanter.

Med selektiv utvelgelse av informanter kan det skapes en kjønn virkelighetsforståelse (Björnholt 2021). Alsalem, som Bredal referer til, går et skritt lenger. Hun inviterer informanter som kan rapportere om hvordan FF brukes som et voldsmiddel mot kvinner og barn i rettsvesen og myndighetsutøvelse (Alsalem 2022).

Hvis dette fagfeltet skal være i stand til å forstå og håndtere et stort samfunnsproblem med store helseproblemer og økende sosiale ulikheter i helse, trenger vi et allmennmenneskelig perspektiv i voldsforskningen. I en egen empirisk studie er jeg med på å beskrive hvordan FF er en del av voldsutøvelse i nære relasjoner som rammer både fedre og mødre (Meland, Furuholmen et al. 2023).

Merknad: Forfatteren er medlem av Foreningen 2 Foreldre og Mannsforum

Referanser

- Alsalem, R. (2022). Call for inputs – Custody cases, violence against women and violence against children. New York, Human Rights Council, Special Rapporteur on violence against women and girls. Hentet 20.10.2023 fra <https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2022/call-inputs-custody-cases-...>
- Björnholt, M. (2021). I skyggen av likestillingen – voldsutsatte mødre i Norge. Norsk sosiologisk tidsskrift [Doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2021-06-04](https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2021-06-04).
- Meland, E., et al. (2023). Parental alienation - a valid experience? Scand J Public Health 14034948231168978. DOI: 10.1177/14034948231168978
- Stokkebekk, J., et al. (2023, 20. oktober). Foreldrefremmedgjøring» bør skrotes. Tidsskrift for Norsk psykologforening <https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2023/09/foreldrefremmedgjoering-bo...>